

Overweging 13 december 2015
derde zondag advent
Vreugde

Lezingen: Sefanja 3, 14-20; Filippenzen 4, 4-9; Lucas 3, 7-18.

Traditiegetrouw wordt de derde zondag van de advent de zondag gaudete genoemd. Weest blij, verheugt u. Het zijn woorden uit de Filippenzenbrief, die in de introitus van deze zondag gezongen worden en in het C-jaar worden gelezen in de tweede lezing. De vreugde betreft de komst en de nabijheid van de Heer en het heil, de redding van Godswege. Niet zo gek in de voorbereiding op Kerstmis.

Alle drie de lezingen spreken over de nabijheid van de Heer. Maar zij doen dat in verschillende toonaarden en ook in verschillende contexten. De omstandigheden in Sefanja zijn anders dan die van Paulus en anders dan bij Lukas. De afstand tussen de tekst van Lukas en van Sefanja bedraagt ongeveer 600 jaar. Tussen de Filippenzenbrief en Lukas ongeveer 25 tot 30 jaar. Voor ons is de afstand tot Sefanja 2600 jaar en tot Lukas een kleine 2000 jaar. Lees een tekst uit veertienhonderd en zie wat er gebeurt. Je ziet meteen ook het belang van traditie van generatie op generatie waardoor oude teksten verstaanbaar blijven. Iets wat we in onze tijd node missen.

“1. Weest wakende ende naerstich inden dienst Gods ende ghedenct stadelic wair om du ghecomen biste ende waer om du die werelt ghelaten hebste.
2. Ist niet om dattu Gode leven soudes ende een gheestelic mensch soudes werden?
+3. Daer om so heb vuericheit totten voertganck, wanttu dat loen dijns | arbeids in corten daghen selste ontfangen, ende dan en selse voert meer noch vrese wesen noch rouwe in dinen eynde.
4. Een luttel selstu nu arbeiden ende du selste grote rust, ymmer grote blijscap vinden.
5. Ist dattu hebste trouwe ende vuerich ghebleven in werken, God sel sonder twivel ghetrouwe ende rijc wesen inden weder gheven.
6. Du selste goede hope houden, dattu totter seghe comen selte, mer het en is gheen noot sekerheit te ontfanghen, op dattu niet en vertraghes of verhoverdicht wortste.” (Einde citaat.)

Dit is een tekst van Thomas à Kempis uit de navolging van Christus. We lezen het nog steeds en er worden steeds weer nieuwe vertalingen van gemaakt. Voor ons is de tekst 600 jaar oud. Het gaat over het thema van het evangelie dat we lezen. En begrijpen we het ook? Ik lees het nog een keer in onze taal: “Waakt en weest ijverig in de dienst aan God. Gedenk voortdurend waarom je gekomen bent (nl. in het klooster W.) en de wereld hebt verlaten. Is het niet om voor God te leven en een geestelijk mens te worden? Ga daarom vurig voort, opdat je spoedig het loon van je arbeid zult ontvangen en je op het eind vrees noch verdriet zult hebben. Een weinig zul je nu werken en je zult een grote rust en immer blijdschap vinden. Wanneer je trouw en vurig bent gebleven in je werken, dan zal God ongetwijfeld getrouw zijn en rijkelijk in het vergelden. Je moet goede hoop houden dat zegen je deel zal zijn, maar je zult daartoe geen zekerheid ontvangen, opdat je niet traag en hovaardig wordt.”

Op dezelfde wijze vermaant Johannes zijn volksgenoten om ijverig te zijn in het goede en niet blind te vertrouwen op hun uitverkiezing als Gods volk en op de belofte die aan Abraham is gegeven dat in hem zijn nageslacht gezegend zal zijn. Hij roept hen op om rechtvaardig te leven als de mensen die zij zijn en binnen het beroep dat zij uitoefenen. Om zo voorbereid te zijn op de komst van Hem die na hem komt. De nabijheid van Jezus

in het verhaal van Lukas is reëel en concreet. Johannes, de neef van Jezus, bereidt het optreden van Jezus voor en kondigt het aan. Opdat de mensen hem zullen herkennen, wanneer het zover is. Bij Johannes, de evangelist, heet het daarom: 'midden onder u staat Hij die gij niet kent'. Johannes de Doper roept op tot bekering en zijn doop is een zuivering, opdat de mensen die zich laten dopen hun wegen veranderen en de weg voor Jezus in zichzelf bereiden. De doop van Jezus is een andere. Zijn doop is het teken dat Hij zich bekleedt met sterfelijkheid opdat wij worden bekleed met onsterfelijkheid. In zijn doop en in zijn leven openbaart Hij waartoe ons leven is bestemd, maar tegelijk laat hij ook de gebrokenheid ervan zien. Bekering is dan ook niet iets eenmaligs, maar een voortdurende toelag. Het opent onze ogen voor de hoop die ons gegeven is en voor onze tekorten, maar dan begint het goede werk pas. De belofte van de doop roept ons op tot ijver in het gebed en in de goede werken, waarvan het voornaamste en eigenlijk enig noodzakelijke is: de navolging van Christus. Johannes de Doper speelt dus in op de actualiteit van Jezus komst. Lukas verhaalt het rond het jaar 80 in een verhalende context van de betekenis van de incarnatie van Jezus en van zijn leven en dood. Paulus leeft in een ander soort verwachting en dat maakt hij ook duidelijk aan de door hem gestichte christengemeente in Philippi. Het is 55-60 jaar van onze jaartelling. Wanneer Paulus schrijft: "de Heer is nabij", bedoelt hij de wederkomst van Christus. Paulus leefde in de overtuiging dat de wederkomst van Christus aanstaande was. Ieder diende te leven in die onmiddellijke verwachting. De leefwijze van de christenen diende zoveel mogelijk aan te sluiten bij die realiteit. Paulus vraagt de Philippenzen om in het rechte geloof te blijven en geeft hun een staalkaart van deugden en kenmerken die getuigen van het shalom van het Godsrijk.

De profeet Sefanja tenslotte leefde in de periode voor de Babylonische ballingschap. Onder Josia leverde hij een bijdrage aan de geloofshervormingen om het Joodse volk terug bij de wet en de ene God van Abraham, Izaak en Jakob te brengen. Het grootste deel van zijn tekst is dreigend van toon, waarschuwend, en staat vol van beelden over vernietiging. Maar in het laatste gedeelte, dat wij lezen, neemt het lot een keer voor Israel en neemt God zijn terechte oordeel weg. Hij is weer temidden van zijn volk en brengt het bijeen uit de v verstrooiing en voert het naar huis. Hij vernietigt zijn vijanden, herstelt Jeruzalem en zijn volk in ere. Mogelijk komt dit deel uit de tijd na de ballingschap. Uit de profetie blijkt hoezeer men God aanwezig achtte in de geschiedenis van het volk. God is daarin altijd nabij, ook in zijn afwezigheid of in zijn toorn.

Drie heel verschillende vormen van aanwezigheid van God. Verhalen die ons aangereikt worden om invulling te geven aan ons eigen verhaal met God. Een historisch betrokken God, de nabijheid van de concrete gestalte van God in de messias Christus Jezus, de verwachting van de spoedige wederkomst. Gods betrokkenheid bij ons, zijn liefde voor ons en ons verlangen om zijn nabijheid te ervaren vormen de rode draad in alle verhalen. Waar bevindt zich in deze advent, deze tijd die onze verwachting met betrekking tot het Godsrijk symboliseert, ons geloof?

Gods liefde en ons verlangen naar Hem reiken elkaar de hand. Daarin ontmoeten hemel en aarde elkaar. Die ontmoeting is de ruimte waar God zichtbaar wordt en het rijk van God zich openbaart. Dat is wat beschreven wordt in de antwoordpsalm die we hebben gebeden. Daarin komen ook de menselijke toelag en Gods toenadering bij elkaar.

Luister maar:

psalm 85, 11-12: liefde en waarheid ontmoeten elkaar, gerechtigheid en vrede kussen elkaar; waarheid ontkiemt uit de aarde, gerechtigheid kijkt neer uit de hemel.

In onze vertaling wordt trouw in plaats van waarheid gebruikt en rechtvaardigheid i.p.v.

gerechtigheid. Zo zijn er nog een paar varianten in de verschillende vertalingen die te maken hebben met de interpretatie van de Hebreeuwse begrippen voor liefde, vastheid en recht. Het gaat om de begrippen die met elkaar in verband worden gebracht en de relatie tussen de aarde en de hemel. Men kan niet in waarheid zijn zonder lief te hebben en liefde bewerkt dat je in waarheid leeft. Haat verdeelt, liefde verbindt. De menselijke waarheid is een leven in verbondenheid met elkaar en met God. Als wij zo in de waarheid zijn, onze plaats op aarde waarmaken en in waarheid leven naar onze bedoeling wordt dit van Gods zijde bevestigd en berechtigd. Waarheid rijst op uit de aarde en gerechtigheid ziet neer uit de hemel. Ook tussen God en mens gaat het om de relatie, de ruimte van de ontmoeting waarin beiden tot hun recht en tot waarheid komen. Net zoals dat is in de ontmoeting tussen mensen. De menswording van God heeft van doen met die ruimte van de ontmoeting van de goddelijke en menselijke werkelijkheid, waarin Gods liefde concreet gestalte krijgt in Christus en, in navolging van Hem, in de wijze waarop we als mensen met elkaar omgaan. Daarin wordt recht gedaan. Dat is onze waarheid. Daarin is toekomst voor de wereld. Amen.